Yttrande över Remiss - Folkhälsopolicy God hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen

Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) har av Rotel II – Hälso- och sjukvårds-, innovations- och kulturroteln getts möjlighet att avge yttrande över Remiss – Folkhälsopolicy God hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen.

Ärendet

Den föreslagna folkhälsopolicyn anger styrande principer för Region Stockholms samlade arbete för god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen. Policyn syftar till att, tillsammans med en i budget fastställd indikator om folkhälsokonsekvensanalyser, utgöra en plattform för samlad styrning, uppföljning och vidareutveckling av Region Stockholms folkhälsoarbete. Uppföljning av vidtagna åtgärder samt av utvecklingen av hälsans fördelning i befolkningen är nödvändig för folkhälsoarbetet samt för att Region Stockholms olika verksamhetsområden kontinuerligt ska kunna utvecklas i linje med aktuella behov.

Folkhälsopolicyn föreslås beslutas av regionfullmäktige och gälla tillsvidare. Policyn ska tillämpas av alla verksamheter i Region Stockholm. Detta innebär att nämnder och bolag i sitt arbete med verksamhetsplanering och budgetunderlag beaktar ett folkhälsoperspektiv och policyns styrande principer. Policyn visar en långsiktig inriktning medan prioriteringar och finansiering för respektive år bestäms i budget.

Folkhälsopolicyn bidrar till uppfyllelse av målformuleringar i budget inom inriktningsmålet En hållbar regional utveckling, specifikt inom områdena social hållbarhet och folkhälsa.

Förvaltningens motivering och yttrande

God hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen är ett viktigt uppdrag för SLSO som Region Stockholms utförare av hälso- och sjukvård inom bland annat närsjukvård och psykiatri. Förvaltningen anser att det är viktigt att integrera kunskap om folkhälsa i ledning och styrning och hos alla medarbetare som utför hälso- och sjukvård. Folkhälsopolicyn måste spridas inom alla enheter där möte med patient sker, t.ex. via en punkt på arbetsplatsträffar (APT), genom att sprida goda exempel m.m.

Att arbeta förebyggande och hälsofrämjande med fokus på grupper med mest behov är viktigt. SLSO har verksamheter där dessa patientgrupper finns t.ex. inom habilitering, psykiatri och primärvård, där möjligheterna är stora att via informationssatsningar kring folkhälsofrågor nå viktiga patientgrupper och dess anhöriga.

Förvaltningen tycker att förslaget till Folkhälsopolicy i sin helhet är välarbetad men befarar att vissa delar kan leda till ökad administration och vara kostnadsdrivande, exempelvis de konsekvensanalyser som ska genomföras vid större projekt eller reformer. Om åtgärder leder till ökade kostnader bör det tydligt framgå var kostnaderna ska tas och att de också är

budgeterade för. Då Region Stockholm har en beställar-/utförar-modell behöver de uppdrag som identifieras även finnas med i de vårdöverenskommelser som tecknas mellan SLSO och hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN).

Förslag till beslut
Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde föreslås besluta

att avge yttrande över Remiss - Folkhälsopolicy
God hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen enligt ovanstående.

Mikael Ohrling
Sjukvårdsdirektör

Anna-Lena Christensson Österberg
Verksamhetsstödchef
Social hållbarhet och samverkan

Regionstyrelsen
Rotel II

REMISS

Diarienummer
RS 2020-0535

Remissinstanser – se sändlista

Folkhälsopolicy för Region Stockholms arbete för en god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen

Rotel II remitterar för yttrande bilagda tjänsteutlåtande från hälso- och sjukvårdsförvaltningen och en remissversion av Folkhälsopolicy för Region Stockholm. I remissen ligger att roteln vill ha remissinstansernas synpunkter på förslaget till Folkhälsopolicy inför beslut i regionfullmäktige. Folkhälsopolicyn avses att beslutas vid regionfullmäktiges sammanträde den 16 november 2021.

I samband med remissperioden har det funnits möjlighet att delta i en hearing om folkhälsopolicyn och att ställa frågor till projektgrupp och projektägare. Remisshearingen har innehållit en kort presentation av policyn, möjlighet att ställa frågor samt diskussion om verksamheternas behov av stöd för kommunikation och implementering. Hearingens målgrupp har varit handläggare inom Region Stockholm som ska besvara remissen.

Remisstiden sträcker sig till den 17 juni 2021. Yttranden ska skickas till regionledningskontorets registrator, e-post: registrator.lsf@sll.se. Ange diarienummer RS 2020-0535. Respektive nämnd och bolag ansvarar för ett samlat svar för alla sina respektive verksamheter.

Frågor kring remissen kan besvaras av Sara Wiklund Cardell, enheten för hälsoutveckling, avdelningen för kunskapsutveckling, hälso- och sjukvårdsförvaltningen, e-post: sara.wiklund-cardell@sll.se, telefonnummer 08-123 133 54.

Patrik Lind
Kanslichef

Sändlista

Region Stockholm
Fastighets- och servicenämnden
Färdtjänstnämnden
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Karolinska universitetssjukhuset
Kulturnämnden
Patientnämnden
Revisorskollegiet
Stockholms läns sjukvårdsområde
Tillväxt- och regionplanenämnden
Trafiknämnden
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje
AB Stockholms läns landstings internfinans
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB
Danderyds sjukhus AB
Folktandvården i Stockholms län AB
Landstingshuset i Stockholm AB
Locum AB
Medicarrier AB
S:t Eriks Ögonsjukhus AB
Stockholm Care AB
Södersjukhuset AB
Södertälje sjukhus AB
Tiohundra AB

För remissmottagares kännedom skickas även remissen utan information om remisshearing till ett stort antal aktörer och organisationer. Remissmottagare är aktörer som bedriver verksamhet på uppdrag av Region Stockholm, regionala aktörer såsom till exempel samtliga kommuner i länet, organisationer i civilsamhället, fackliga organisationer, lärosäten och ett antal regioner.

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Hälsoutveckling
Sara Wiklund Cardell

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-02-18

HSN 2020-1162

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Folkhälsopolicy – God hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen

Ärendebeskrivning
En gemensam folkhälsopolicy har arbetats fram som fastställer styrande principer för Region Stockholms arbete för en god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Folkhälsopolicy – God hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen

Ärendets beredning
Ärendet har beretts i folkhälsoberedningen

Förslag till beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden godkänner förslaget till folkhälsopolicy.

2. Ärendet överlämnas till regionstyrelsen.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Hälso- och sjukvårdsnämnden har i budget 2020 och 2021 uppdragits att ta fram en ny folkhälsopolicy för beslut i regionfullmäktige 2021. Policyn ska ta vid efter den nuvarande Policy för folkhälsa 2017-2021.

En god folkhälsa innebär att befolkningen har god hälsa, både fysiskt och psykiskt, och att hälsan är jämlikt fördelad mellan olika grupper i befolkningen.

En god folkhälsa är både ett mål och ett medel för en hållbar utveckling samt en förutsättning för tillväxt[1]. En välmående befolkning skapar bättre förutsättningar för välstånd och tillväxt genom minskad sjukfrånvaro, ökad sysselsättning, högre produktivitet och minskade behov av vård och omsorg. Även det omvända förhållandet gäller, det vill säga ekonomisk utveckling skapar utrymme för en förbättrad folkhälsa.

Det övergripande nationella målet för folkhälsopolitiken är *"att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation*"[2]. I likhet med Agenda 2030 för hållbar utveckling uppmärksammar de nationella folkhälsopolitiska målen att hälsoskillnader är en utmaning för samhället som helhet, dels utifrån perspektivet hållbar utveckling, dels utifrån ett effektivt utnyttjande av allmänna resurser.

För att nå resultat i folkhälsoarbete krävs insatser från flertalet sektorer i samhället –offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle. Region Stockholm, har en viktig roll genom ansvaret för hälso- och sjukvård och tandvård, kollektivtrafik och regional utvecklingsplanering samt genom insatser inom kultur- och föreningslivet. Region Stockholms verksamheter har också en viktig roll för folkhälsan som ansvariga för medarbetares arbetsmiljö samt genom arbete för miljö och klimat, mänskliga rättigheter, antidiskriminering med mera.

Kommunerna är vidare viktiga aktörer då de ansvarar för flera verksamheter som är viktiga ur folkhälsosynpunkt, såsom skola och barnomsorg, fysisk planering och bostadsförsörjning, vatten och avlopp, hälso- och miljöskydd, räddningstjänst, vård- och omsorgsverksamheter för äldre och personer med funktionsnedsättning, samt frivilliga uppgifter inom fritid och kultur, energi, sysselsättning och näringslivsutveckling.

Allt folkhälsoarbete syftar ytterst till att förebygga sjukdom och ohälsa - så kallad prevention. Insatser på folkhälsoområdet kan vara generella för alla i befolkningen eller rikta sig till grupper med specifika behov. De kan även utgöras av insatser i den individuella kontakten med hälso- och sjukvården.

[1] Jämlikhetskommissionen, SOU 2020:46
[2] God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik. Prop. 2017/18:249

För att en god och jämlik hälsa ska uppnås krävs att människor ges likvärdiga förutsättningar att göra sina egna val. De omständigheter som påverkar människors hälsa -*hälsans bestämningsfaktorer* - spänner över en bredd av faktorer som samspelar inbördes[3]. Bland dessa ingår strukturella förutsättningar som är möjliga att påverka genom politiska beslut. Strukturella förutsättningar för hälsa är exempelvis utbildning, försörjning, boende, hälsosam miljö, attraktiv närmiljö, tillgång till hälsofrämjande hälso- och sjukvård samt möjlighet till inflytande och delaktighet i samhället.

En miljömässigt hållbar utveckling har stor betydelse för folkhälsan. Föroreningar, såsom luftföroreningar och farliga kemikalier, är ett av de största globala hälsoproblemen. Även andra miljöfaktorer, som klimatförändringar och en försämrad biodiversitet, påverkar människors hälsa. Naturens förmåga att rena luft, sänka temperaturer, erbjuda rekreativa och hälsosamma miljöer är några exempel på ekosystemtjänster som gynnar hälsan hos befolkningen. Arbetet för att nå nationella miljömålen har därför stor betydelse för folkhälsan. Inom Region Stockholm beskrivs och normeras detta arbete inom ramen för RUFS och Region Stockholms hållbarhetspolicy.

Överväganden

Den föreslagna folkhälsopolicyn anger styrande principer för Region Stockholms samlade arbete för god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen. Policyn syftar till att, tillsammans med en i budget fastställd indikator om folkhälsokonsekvensanalyser, utgöra en plattform för samlad styrning, uppföljning och vidareutveckling av Region Stockholms folkhälsoarbete. Uppföljning av vidtagna åtgärder samt av utvecklingen av hälsans fördelning i befolkningen är nödvändig för folkhälsoarbetet samt för att Region Stockholms olika verksamhetsområden kontinuerligt ska kunna utvecklas i linje med aktuella behov.

Folkhälsopolicyn föreslås beslutas av regionfullmäktige och gälla tillsvidare. Policyn ska tillämpas av alla verksamheter i Region Stockholm. Detta innebär att nämnder och bolag i sitt arbete med verksamhetsplanering och budgetunderlag beaktar ett folkhälsoperspektiv och policyns styrande principer. Policyn visar en långsiktig inriktning medan prioriteringar och finansiering för respektive år bestäms i budget.

Folkhälsopolicyn bidrar till uppfyllelse av målformuleringar i budget inom inriktningsmålet *En hållbar regional utveckling*, specifikt inom områdena social hållbarhet och folkhälsa.

---

[3] Dahlgren G, Whitehead M. (1991). Policies and Strategies to Promote Social Equity in Health. Stockholm, Sweden: Institute for Futures Studies.

Arbete i enlighet med policyn skapar även förutsättningar för måluppfyllelse av den regionala prioriteringen ”*Nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet*” i RUFS 2050. Därutöver bidrar arbetet till måluppfyllelse av FNs globala hållbarhetsmål Agenda 2030, särskilt inom mål 3 ”God hälsa och välbefinnande” samt mål 10 ”Minskad ojämlikhet”.

Hälsan hos befolkningen i Stockholmsregionen är överlag god, men inte jämnt fördelad. Detta innebär att förekomsten av kroppslig och psykisk sjukdom samt förtida död är lägst i de mest gynnade socioekonomiska grupperna och ökar gradvis med minskad tillgång till sociala och ekonomiska förutsättningar, såsom tex inkomst och utbildning[4]. Eftersom Stockholms län är socioekonomiskt segregerat uppstår stora skillnader mellan kommuner och stadsdelar.

En ökad efterfrågan på hälso- och sjukvårdstjänster kan förväntas de närmaste 10-20 åren[4]. I Region Stockholms långtidsutredning framgår att Region Stockholm bör öka satsningen på prevention, särskilt till utsatta grupper, för att minska ohälsan och möta vårdbehoven. En minskning av de socioekonomiska skillnaderna i hälsa i Stockholmsregionen skulle sannolikt bidra till stora förbättringar av hälsan och minskningar av sjukdomsbördan i stort[5].

Under covid-19-pandemin har konsekvenserna av ett ojämlikt samhälle synliggjorts. Covid-19 har, i likhet med i stort sett alla folkhälsoproblem, drabbat vissa grupper ojämlikt[4]. Män, äldre personer, individer med lägre socioekonomisk status, samt individer födda i vissa länder och vissa bostadsområden drabbats hårdare än andra. Inkomst är den socioekonomiska faktor som har tydligast koppling till risk att dö i sjukdomen. Minskade hälsoskillnader samt en beredskap för hur olika händelser i samhället påverkar olika grupper skulle bidra till ett mer motståndskraftigt samhälle, bättre rustat för påfrestningar och kriser såsom exempelvis pandemier.

Föreslagen policy anger en riktning för Region Stockholms arbete med att identifiera behov, utveckla ordinarie processer och vidta åtgärder för folkhälsan. Individernas förutsättningar är olika och Region Stockholm behöver, inom de olika verksamheternas ansvarsområden, direkt eller indirekt, arbeta för att skapa förutsättningar för god hälsa för alla. Därtill ska Region Stockholm som regionalt utvecklingsansvarig vara en samlande kraft för olika aktörer, i strävan att uppnå god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen.

---

[4] Socioekonomiska faktorer och covid-19 i Stockholms län, Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, 2020

Policyn stödjer och kompletterar Region Stockholms övriga styrande dokument. Arbetsmiljöfrågor, digitalisering och it, forskning och innovation samt hållbarhetsarbete, inklusive miljöarbete och frågor om delaktighet för funktionsnedsatta, barns rättigheter och nationella minoriteters rättigheter, samt antidiskriminering, demokratifrågor med mera, har en hög grad av påverkan på folkhälsans utveckling men beskrivs i andra styrande dokument, inte i denna policy.

Folkhälsopolicyn har tagits fram i en förvaltningsövergripande projektgrupp och styrgrupp med representation från regionledningskontoret, hälso- och sjukvårdsförvaltningen, trafikförvaltningen, tillväxt- och regionplaneförvaltningen samt kulturförvaltningen. Representanter för förvaltningar och bolag har deltagit i underhandsberedning. Underlaget har även granskats av expertis inom folkhälsa vid Region Stockholms centrumbildningar. Anvisningarna för Region Stockholms modell för integrerad ledning och styrning (ILS) har utgjort ramverk för framtagandet av policyn[5].

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslås bistå Region Stockholms verksamheter genom stöd till implementering av folkhälsopolicyn. Under 2021 avser Hälso- och sjukvårdsförvaltningen att planera för stödjande åtgärder för implementering av policyn. Denna aktivitet ska följas upp inom ramen för ordinarie budgetprocess. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har för avsikt att planera för stödjande aktiviteter som, enlighet med implementeringsteori[6], ger verksamheterna kompetens, motivation och möjlighet att implementera policyns styrande principer. Där så är möjligt kommer framtagande av stödmaterial att utvecklas i samråd med regionledningskontoret för synkronisering med närliggande frågor inom exempelvis hållbarhetsområdet.

I folkhälsopolicyns styrande princip 2.1 (*Region Stockholm integrerar kunskap om folkhälsa i ledning och styrning*) anges att nämnder och bolag genom utveckling av ordinarie processer ska säkra att stärkande faktorer för folkhälsan främjas och riskfaktorer för ohälsa undanröjs eller minskas. Denna princip är av central betydelse för att nämnder och bolag i högre utsträckning än idag ska beakta hur deras verksamheter påverkar på hälsans bestämningsfaktorer och hälsans fördelning i befolkningen. Avsikten är att regionens olika verksamheter ska kunna bidra till att reducera såväl skillnader i hälsa som belastningen på hälso- och sjukvården.

---

[5] Anvisningar för Integrerad ledning och styrning (ILS) (RS 2019–1160)
[6] Susan Michie mfl. The behaviour change wheel: a new method for characterising and designing behaviour change interventions. Implement Sci, 2011. 6: p. 42.

Processer som berörs av denna princip 2.1 kan bland annat vara sådana som rör hälso- och sjukvård och tandvård (som även omnämns i styrande princip 2.2), regional utveckling, kollektivtrafik och kultur (som omnämns i styrande princip 2.3), samt därutöver exempelvis processer för regionens övriga inköp och investeringar samt processer för krisberedskap (exempelvis i syfte att förebygga ökande hälsoskillnader som konsekvens av samhällskriser).

I styrande princip 2.3 anges att den regionala utvecklingsplaneringen bidrar till att främja hälsosamma och attraktiva livsmiljöer. Begreppet attraktiva livsmiljöer berör samverkan mellan stadsplaneringens, näringslivets och kulturens företrädare för att skapa attraktiva miljöer med sociala och kulturella värden för människor att arbeta, leva och trivas i men också som attraktionskraft för besöksnäringen och för att bidra till den regionala och lokala identiteten och utvecklingen. Inom regional utvecklingsplanering kan hälsosam och attraktiv livsmiljö handla om att planera för och främja att den byggda miljön inte skadar hälsan genom buller, luftföroreningar eller dylikt, att den ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har fungerande infrastruktur med ett varierat utbud av bostäder, utbildning, arbetsplatser och arbetstillfällen, offentlig och privat service samt, möjligheter till fysisk aktivitet samt natur och kultur.

Kulturens roll för attraktiva livsmiljöer kan vara exempelvis stöd till bevarande och främjande av kulturarvet och länets kulturmiljöer, stöd till kulturlivets infrastruktur så att människor kan ta del av kulturupplevelser i det gemensamma offentliga rummet, stöd som bidrar till ett kreativt företagande samt att samtida konst placeras i vården och andra offentliga miljöer. Tillsammans skapar hälsosamma och attraktiva livsmiljöer en god och långsiktigt hållbar livsmiljö (Plan- och bygglagen 2010:900), God bebyggd miljö (Miljökvalitetsmål 15) och Hållbara städer och samhällen (Mål 11 Agenda 2030).

Ekonomiska konsekvenser

Folkhälsopolicyn anger principer för hur nämnder och bolag inom Region Stockholm ska arbeta för att förbättra folkhälsan och minska hälsoklyftorna i regionen. Utifrån ett övergripande ekonomiskt perspektiv kan en god och jämlik hälsa i befolkningen leda till att dämpa kostnadsutvecklingen inom hälso- och sjukvården och tandvården. Förbättrad folkhälsa kan också främja tillväxten i länet och därmed bidra till att förbättra Region Stockholms ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet som leder till att Region Stockholms vision uppnås.

Policyn anger en långsiktig inriktning för Region Stockholm men fastställer inte vad respektive nämnd eller bolag ska göra. Samtliga nämnder och bolag inom Region Stockholm bidrar utifrån sina respektive uppdrag, och ekonomiska förutsättningar.

En stor del av arbetet sker genom kunskapsintegration och verksamhetsutveckling inom ordinarie processer. Hälsofrämjande insatser genomförs först efter att finansiering säkerställts av respektive nämnd eller bolag i samband med arbetet med budgetunderlag och verksamhetsplanering.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Folkhälsopolicyn bidrar positivt till patientsäkerhet genom att den tydliggör att hälso- och sjukvården och tandvården ska leverera en hälsofrämjande, förebyggande, säker och sammanhållen nära vård och tandvård med individen som medskapare, där de med störst behov prioriteras. Ett hälsofrämjande förhållningssätt innebär att individens hälsa och förmåga är i fokus vid varje möte med vården vilket utgör en viktig grund för patientsäkerhetsarbetet.

Konsekvenser för folkhälsa

Folkhälsopolicyns syfte är att bidra till en god och jämlik hälsa i befolkningen. Folkhälsopolicyn väntas få positiva konsekvenser för folkhälsa genom att alla nämnder och bolag, utifrån sina uppdrag, och ekonomiska förutsättningar, långsiktigt bidrar till en utvecklad folkhälsa. Detta arbete sker integrerat i ordinarie processer samt genom hälsofrämjande insatser. Policyn föreskriver bland annat att nämnder och bolag ska säkerställa att stärkande faktorer för befolkningens hälsa främjas och riskfaktorer för ohälsa förebyggs. Särskilt fokus ska ligga på de faktorer som har störst påverkan på hälsans bestämningsfaktorer samt på hur förutsättningar kan stärkas för de grupper som har störst behov.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Folkhälsopolicyn föreskriver att hälso- och sjukvård och tandvård ska bidra till att kompensera för ojämlikheten i hälsa genom att arbeta hälsofrämjande och förebyggande med fokus på grupper med störst behov. Begreppet *jämställdhet* innefattas inom begreppet jämlikhet i policyn[7].

Vidare pekar folkhälsopolicyn på att hälso- och sjukvårdens och tandvårdens system för kunskapsstyrning skapar förutsättningar för utveckling, spridning och användning av bästa möjliga kunskap och till uppföljning av resultat, vilket förväntas ge en mer jämlik vård och hälsa.

[7] Att hälsan är jämlikt fördelad innebär att det inte förekommer undvikbara skillnader i sjuklighet och dödlighet mellan exempelvis olika socioekonomiska grupper, mellan olika kön, mellan olika åldrar, mellan personer med funktionsnedsättning och befolkningen i sin helhet, mellan majoritetsbefolkningen och de nationella minoritetsgrupperna, eller mellan personer med olika sexuell läggning.

Miljökonsekvenser
Arbete för en förbättrad miljö innefattas i den bredd av åtgärder som bidrar till positiv utveckling av folkhälsan. Policyn betonar vikten av att arbeta för en förbättrad miljö men fastställer inte styrande principer för området då detta görs inom ramen för Region Stockholms hållbarhetspolicy. Främjande av stärkande faktorer för befolkningens hälsa och förebyggande av riskfaktorer för ohälsa skapar förutsättningar för minskad sjukdomsbörda vilket i sin tur bidrar till minskat behov av sjukvård och därmed minskad resursförbrukning och miljöpåverkan från hälso- och sjukvården.

Administrativa konsekvenser
Folkhälsopolicyn föranleder ett krav på samtliga nämnder och bolag att avsätta tid för att, inom ramen för ordinarie arbete med verksamhetsplanering och budgetunderlag, beakta ett folkhälsoperspektiv och de styrande principer som framgår av policyn. Policyn föreskriver även att nämnder och bolag ska genomföra folkhälsokonsekvensanalyser i samband med större projekt och reformer. Arbete med beslutsunderlag i denna riktning bedöms kunna ge stora positiva verksamhetsmässiga konsekvenser men bedöms ta begränsade resurser i anspråk.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Björn Eriksson, 2021-02-18

Region Stockholm

Diarienummer
HSN 2020-1162

Remiss - Folkhälsopolicy
God hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen

Gäller för Region Stockholm

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass		

Innehållsförteckning

1. OM POLICYN 3

1.1 Inledning 3

1.2 Syfte 4

1.3 Tillämpning 4

2. STYRANDE PRINCIPER 5

2.1 Region Stockholm integrerar kunskap om folkhälsa i ledning och styrning 5

2.2 Hälso- och sjukvård och tandvård arbetar hälsofrämjande och förebyggande med fokus på grupper med störst behov 5

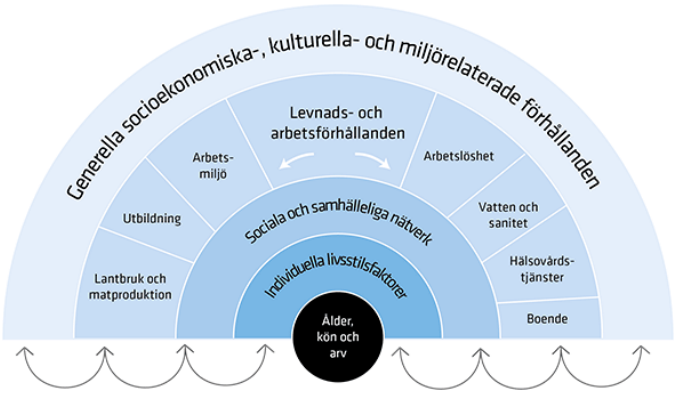
2.3 Regional utvecklingsplanering, kollektivtrafik och stöd till kultur- och föreningsliv bidrar till samhälleliga förutsättningar för god och jämlik hälsa 6

2.4 Region Stockholm är en samlande kraft i länets folkhälsoarbete 7

1. Om policyn

1.1 Inledning

En god *hälsa*, både fysisk och psykisk, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna göra det de vill i livet. *Folkhälsa* är ett uttryck för hela befolkningens hälsotillstånd som tar hänsyn till både nivån och fördelning av hälsan. En god folkhälsa innebär att hälsan i befolkningen är så bra som möjligt och att den är jämlikt fördelad mellan olika grupper i befolkningen. De omständigheter som påverkar människors hälsa spänner över en bredd av faktorer som samspelar inbördes (figur 1).

Figur 1 – Hälsans bestämningsfaktorer[1].

En god folkhälsa är både ett mål och ett medel i hållbar utveckling samt en förutsättning för tillväxt. En välmående befolkning skapar bättre förutsättningar för välstånd och tillväxt genom minskad sjukfrånvaro, ökad sysselsättning, högre produktivitet och minskade behov av vård och omsorg. Även det omvända förhållandet gäller, det vill säga ekonomisk utveckling skapar utrymme för en förbättrad folkhälsa.

I folkhälsoarbete krävs insatser från flertalet sektorer i samhället –offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle. Region Stockholm har en viktig roll genom ansvaret för hälso- och sjukvård och tandvård, kollektivtrafik och regional utvecklingsplanering samt genom bidragsgivning och insatser inom kultur- och föreningslivet. Region Stockholms verksamheter har också en viktig roll för folkhälsan som ansvariga för medarbetares arbetsmiljö samt genom arbete för miljö och klimat, mänskliga rättigheter och antidiskriminering med mera.

Ett av regionfullmäktiges inriktningsmål är *En hållbar regional utveckling*, där social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet samt folkhälsa utgör viktiga delar. I regionfullmäktiges budget 2021 hänvisas till länets gemensamma utvecklingsplan, RUFS 2050 och dess regionala prioritering om att ”*nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och sluta hälsogapet*”.

[1] Efter Dahlgren G, Whitehead M. (1991). Policies and Strategies to Promote Social Equity in Health. Stockholm, Sweden: Institute for Futures Studies.

Region Stockholms vision är ”*En attraktiv, hållbar och växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut”*. En sådan frihet kräver både individuellt ansvarstagande och strukturella förutsättningar. Strukturella förutsättningar kan exempelvis handla om utbildning, försörjning, boende, hälsosam miljö, attraktiv närmiljö, tillgång till hälsofrämjande hälso- och sjukvård, samt möjlighet till inflytande och delaktighet i samhället.

En grundläggande utgångspunkt i folkhälsoarbete är att alla människor ska få likvärdiga möjligheter att nå den hälsa som är individuellt möjlig. Folkhälsoarbetet omfattar alla som bor, verkar eller vistas i regionen. Insatser på folkhälsoområdet kan vara generella för alla i befolkningen eller rikta sig till grupper med specifika behov. De kan även utgöras av insatser i den individuella kontakten med hälso- och sjukvården eller tandvården.

Denna policy anger en riktning för Region Stockholms arbete med att identifiera behov, utveckla ordinarie processer och vidta åtgärder för folkhälsan. Individernas förutsättningar är olika och Region Stockholm behöver, inom de olika verksamheternas ansvarsområden, direkt eller indirekt, arbeta för att skapa förutsättningar för god hälsa för alla. Därtill ska Region Stockholm som regionalt utvecklingsansvarig vara en samlande kraft för olika aktörer i länet, i strävan att uppnå god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen.

1.2 Syfte

Policyn anger styrande principer för Region Stockholms samlade arbete för god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen. Policyn syftar till att utgöra en plattform för samlad styrning och vidareutveckling av Region Stockholms folkhälsoarbete.

Policyn bidrar till uppfyllelse av målformuleringar i budget inom inriktningsmålet *En hållbar regional utveckling*, specifikt inom områdena social hållbarhet och folkhälsa. Policyn visar en långsiktig inriktning medan prioriteringar och finansiering för respektive år bestäms i budget.

Arbete i enlighet med policyn skapar förutsättningar för måluppfyllelse av den regionala prioriteringen ”*Nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet*” i RUFS 2050. Därutöver bidrar arbetet till måluppfyllelse av FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030, särskilt inom mål 3 ”God hälsa och välbefinnande” samt mål 10 ”Minskad ojämlikhet”.

1.3 Tillämpning

Policyn gäller för Region Stockholms nämnder och bolag samt, via avtalsreglering, de verksamheter som arbetar på uppdrag av regionen. Vilka delar av policyn som ska tillämpas av respektive verksamhet framgår i avsnitt 2.1-2.4. Nämnder och bolag ska i sitt arbete med budgetunderlag och verksamhetsplanering beakta de styrande principer som framgår av denna policy. Finansiering ska vara säkerställd när insatser påbörjas.

Policyn stödjer och kompletterar Region Stockholms övriga styrande dokument. Arbetsmiljöfrågor, digitalisering och it, forskning och innovation samt hållbarhetsarbete, inklusive miljöarbete och delaktighet för funktionsnedsatta, barns rättigheter och nationella minoriteters rättigheter, samt antidiskriminering, demokratifrågor med mera, har en hög grad av påverkan på folkhälsans utveckling men beskrivs i andra styrande dokument, inte i denna policy.

2. Styrande principer

Policyns styrande principer utgörs av rubrikerna i 2.1-2.4 nedan.

2.1 Region Stockholm integrerar kunskap om folkhälsa i ledning och styrning

Alla nämnder och bolag inom Region Stockholm bidrar, utifrån sina uppdrag och ekonomiska förutsättningar, långsiktigt till en utvecklad folkhälsa och minskade vård- och omsorgsbehov. Detta arbete sker integrerat i ordinarie processer.

- Nämnder och bolag säkerställer, genom analys, utveckling och uppföljning av ordinarie kärn- och stödprocesser, att stärkande faktorer för befolkningens hälsa främjas och riskfaktorer för ohälsa undanröjs eller minskas. Särskilt fokus ligger på de faktorer som har störst påverkan på hälsans bestämningsfaktorer samt på hur förutsättningar kan stärkas för de grupper som har störst behov[2].
- Nämnder och bolag genomför konsekvensanalyser i beredningss- och beslutsprocesser avseende hur större projekt och reformer påverkar befolkningens hälsa och dess fördelning [2,3]. Konsekvensanalyserna ligger till grund för avvägningar och beslut samt till konkreta åtgärder.

Tillämpas av: Samtliga nämnder och bolag.

2.2 Hälso- och sjukvård och tandvård arbetar hälsofrämjande och förebyggande med fokus på grupper med störst behov

Region Stockholms hälso- och sjukvård och tandvård levererar hälsofrämjande hälso- och sjukvård samt befolkningsinriktade insatser som ger bästa möjliga hälsoresultat med befintliga resurser.

- Hälso- och sjukvårdens och tandvårdens beställare säkerställer ett vårdutbud utifrån befolkningens vårdbehov och regionens ekonomiska förutsättningar, med utgångpunkt i bland annat underlag om sjukdomsbörda och skillnader i hälsa.
- Hälso- och sjukvårdens och tandvårdens beställare stödjer aktivt och följer upp vårdgivares implementering av hälsofrämjande och förebyggande arbete.
- Hälso- och sjukvården och tandvården levererar en hälsofrämjande, förebyggande, säker och sammanhållen nära vård och tandvård där individen ges möjlighet att vara delaktig i vårdprocess och planering utifrån sin egen förmåga. Ett hälso-främjande förhållningssätt innebär att individens hälsa och förmåga är i fokus vid varje möte med vården.
- Hälso- och sjukvårdens och tandvårdens system för kunskapsstyrning bidrar till en mer jämlik vård och hälsa genom att skapa förutsättningar för utveckling, spridning och användning av bästa möjliga kunskap samt till uppföljning av vårdresultat.

[2] Region Stockholm (Vårdens kunskapsstyrningsnämnd) försörjer nämnder och bolag med aktuellt kunskapsunderlag om faktorer som påverkar hälsan i olika grad, om hälsans fördelning i befolkningen, metoder för hur hälsa kan främjas och riskfaktorer minskas, samt stödmaterial för genomförande av konsekvensanalyser.
[3] Indikator fastställd i budget mäter andelen vidtagna åtgärder utifrån genomförda folkhälsokonsekvensanalyser.

- Relevanta delar av hälso- och sjukvården och tandvården är aktiva aktörer i befolkningsinriktade insatser i lokalsamhällen.
- Befolkningsinriktade insatser planeras med utgångspunkt i bästa möjliga kunskap samt utifrån underlag om sjukdomsbörda och skillnader i hälsa. Insatser som saknar tillräcklig evidens kan prövas i mindre skala förutsatt att de utvärderas.
- Relevanta delar av hälso- och sjukvården och tandvården samt därtill kopplade kunskapscentrum bidrar till att sprida kunskap om hälsan och dess fördelning i befolkningen till olika sektorer i samhället.

Tillämpas av: Nämnder och bolag inom hälso- och sjukvård och tandvård. Tillämpning inkluderar även, genom avtalsreglering, all regionfinansierad hälso- och sjukvård och tandvård. Tillämpning inkluderar även, där så är relevant, verksamheter inom civilsamhället som mottar finansiellt stöd från regionen.

2.3 Regional utvecklingsplanering, kollektivtrafik och stöd till kultur- och föreningsliv bidrar till samhälleliga förutsättningar för god och jämlik hälsa

De verksamheter som ansvarar för kollektivtrafik, regional utvecklingsplanering samt stöd till kultur- och föreningsliv verkar aktivt för att främja samhälleliga förutsättningar för god folkhälsa och för att förebygga ohälsa.

- Den regionala utvecklingsplaneringen stimulerar långsiktigt hållbara fysiska och sociala livsmiljöer genom samverkan med regionala aktörer. Jämlik tillgång och tillgänglighet till hälsosamma och attraktiva livsmiljöer, stödjande strukturer och miljöer för fysisk aktivitet samt samhällsservice främjas.
- Kollektivtrafiken gör samhället tillgängligt för människor i regionens alla delar, skapar förutsättningar för en fungerande arbetsmarknads- och utbildningsregion, samt binder samman områden med olika identitet. Vid utveckling av trafiksystemet beaktas förutsättningar för goda livsmiljöer och minskade hälsoklyftor. Kollektivtrafiken bidrar till minskade utsläpp och ger förutsättningar för ökad fysisk aktivitet genom att underlätta kombinationsresor med cykel och gång.
- Ett näringsliv med hållbar och konkurrenskraftig tillväxt samt långsiktig kompetensförsörjning och sysselsättning i ett inkluderande arbetsklimat stimuleras. Genom att fler etableringar stimuleras ökar handel, forskning och innovationsgrad vilket kan bidra till stärkta livsvillkor.
- Stöd till det professionella kulturlivet, till folkbildningens och föreningslivets aktörer, däribland idrottens och friluftslivets aktörer på distriktsnivå, främjande av kommunal kulturverksamhet, samt ansvar för konstnärlig gestaltning av vårdmiljöer skapar förutsättningar för kvalitativa kulturupplevelser, delaktighet, bildning och attraktiva livsmiljöer.

Tillämpas av: Nämnder och bolag inom kollektivtrafik, regional utveckling och kultur. Tillämpning inkluderar även, genom avtalsreglering, all regionfinansierad verksamhet exempelvis trafikoperatörer, underhålls- och byggentreprenörer samt vaktbolag. Tillämpning inkluderar även, där så är relevant, verksamheter som mottar finansiellt stöd från regionen, såsom exempelvis civilsamhälle och näringsliv.

2.4 Region Stockholm är en samlande kraft i länets folkhälsoarbete

Region Stockholm har ett helhetsansvar för länets utveckling genom det regionala utvecklingsuppdraget. En aktiv samverkan med länets kommuner, civilsamhälle, akademi och näringsliv är central för en positiv hälsoutveckling i befolkningen.

- Region Stockholm arbetar tillsammans med länets aktörer genom dialog och förankring för en god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen.
- Region Stockholm är en tydlig, pålitlig och lyhörd samverkanspartner som bidrar till att skapa tillitsfulla relationer mellan länets aktörer.
- Region Stockholm säkerställer att kunskap om hälsan och dess fördelning i befolkningen integreras i länets strategiskt viktiga utvecklingsfrågor.
- Region Stockholms faktaunderlag, analyser och kunskapsspridning inom folkhälsa bidrar till att underlätta kommunernas kort- och långsiktiga planering.

Tillämpas av: Samtliga nämnder som arbetar övergripande med regionala utvecklings- och samverkansfrågor.